

Maja Prijatelj Videmšek

NEDELO, pon, 07.11.2016, 15:00

Pssticidi!

Norma za varno živilo bi morala biti nič pesticidov.

Evropska agencija za varnost hrane Efsa je konec oktobra objavila letno poročilo o ostankih pesticidov v živilih za leto 2014. Z vidika aktualnosti za potrošnike je tako rekoč brezpredmetno, saj smo večino hrane, ki je vsebovala večje količine ostankov pesticidov od zakonsko dovoljenih, že zdavnaj brez zavedanja o skritih nevarnostih pojedli. Nekaj spornih pošiljk so že na mejah zasegli cariniki in fitosanitarni inšpektorji, nekaj pa so jih umaknili s trgovskih polic.

Iz ust evropskih birokratov pogosto slišimo, da ima glas potrošnikov veliko moč, tudi Efsa to pogosto poudarja. V objavi povzetka letnega poročila monitoringa ostankov pesticidov v živilih za medije pa (v resnici vse manj ambiciozne) novinarje in druge državljane obravnava kot idiote, ki verjamejo na besedo vsakomur in vsemu. V povzetku piše, da je 97 odstotkov od skupno 83.000 vzorcev živil, ki so bili odvzeti v 28 članicah Evropske unije ter na Islandiji in Norveškem, brez ostankov pesticidov ali pa te vsebuje v količinah, ki so znotraj dovoljenih mejnih vrednosti. Le trije odstotki vzorcev živil so torej presegali zakonsko določene mejne vrednosti ostankov pesticidov, upoštevajoč merilno negotovost pa jih je bilo le odstotek in pol.

Omenimo še podatke iz Slovenije. Poročilo, ki ga je Efsi poslala Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, kaže, da je mejne vrednosti tveganja za zdravje presegalo le pet vzorcev oziroma 0,6 odstotka vzorcev živil, ki jih najpogosteje uživamo. S takšnim rezultatom se Slovenija uvršča v skupino držav, pri katerih je bilo brez ostankov pesticidov več kot 75 odstotkov vseh odvzetih vzorcev.

Na podlagi skupnih evropskih rezultatov so Efsini strokovnjaki izračunali, ali bi lahko izpostavljenost ostankom pesticidov v hrani pomenila dolgoročno in kratkoročno (ob recimo enkratnem zaužitju) tveganje za zdravje Evropejcev. V obeh primerih so presodili, da to ni verjetno. Jose Tarazona, vodja Efsine enote za pesticide, je dejal: »Visoka stopnja skladnosti vzorcev z zakonodajo v letu 2014 je primerljiva s preteklimi leti, kar pomeni, da EU varuje potrošnike z nadzorom vsebnosti pesticidnih ostankov v hrani.«

Sliši se plemenito, a pozornejše branje poročila prej pusti vtis, da Efsa poskuša pri potrošnikih zgolj vzbuditi občutek varnosti. Z rezultatom, ki kaže, da 43 odstotkov vzorcev živil vsebuje ostanke pesticidov znotraj mejnih vrednosti, ne smemo biti zadovoljni, opozarja nevladna organizacija PAN Europe. »Mejne vrednosti so včasih teoretične, utemeljene na trenutnih znanstvenih spoznanjih. Z novimi ugotovitvami o toksičnosti pesticidov se redno zmanjšujejo.«

Skoraj polovica analiziranih vzorcev živil vsebuje ostanke vsaj enega pesticida. Efsa te vzorce obravnava kot varne, čeprav še ne more podati ocene tveganja koktajla pesticidov, ki ga zaužijemo z enim živilom ali iz več različnih virov, za zdravje. Zdajšnje znanstvene ocene tveganja so izdelane le za posamezne pesticide, ne

njihove mešanice. Te so zelo priljubljene. Pri sadju in zelenjavi so bili ostanki več kot enega pesticida najdeni pri 28 odstotkih vzorcev.

Pridelovalci, ki ne upoštevajo dobre kmetijske prakse, pogosto uporabljajo več pesticidov s podobnim ciljem delovanja, da ne bi presegli zakonsko določene mejne vrednosti za ostanke posameznega pesticida, s čimer bi kršili evropsko zakonodajo. A takšna praksa je precej razširjena, govori zgornji podatek. Nekatera vzorčena živila so vsebovala tudi ostanke desetih in več različnih pesticidov. Največji delež ostankov pesticidnih mešanic so leta 2014 ugotovili pri pomarančah, hruškah in kumarah. Efsa bi morala metodologijo za oceno tveganja kemičnega koktajla v prehranski verigi razviti že pred desetletjem, a se le počasi pomika v tej smeri.

Živila, ki jih imamo danes za varna, bodo jutri, ob novih znanstvenih ugotovitvah, morebiti vse prej kot to. Zato norma za varno živilo ne bi smela biti zakonsko (še) dopustna količina ostankov pesticidov v njem, temveč nič pesticidov.

Foto: Reuters Pictures